

Jaarverslag logopedie 2012-2013

Visie

De logopedist is op een actieve manier betrokken bij de diagnosestelling, het opstellen van behandelplannen, het voeren van oudergesprekken en onderzoek, advisering en/of behandeling van kinderen met spraak-taalproblemen en/of dyslexie.

In Nederland heeft zo'n 10% van de kinderen een spraak-taalprobleem. Daarmee is het een van de meest voorkomende aandoeningen bij kinderen. Vroegtijdig logopedisch onderzoek en een goede behandeling zijn voor deze kinderen noodzakelijk om communicatie-, leer- en/of gedragsproblemen te voorkomen dan wel te verminderen.

Missie

De logopedist biedt, samen met leerkrachten en intern begeleiders en eventueel hulpverleners uit de eerste lijn, zorg op maat voor iedere leerling met een hulpvraag op het gebied van communicatie en/of lezen en spellen. De logopedist is medeverantwoordelijk voor het doorverwijzen van kinderen naar externe hulpverleners en instellingen.

De wet passend onderwijs

Op 1 augustus 2014 gaat de wet passend onderwijs in. Samenwerkingsverband Zuid-Kennemerland, waarbinnen de scholen in deze gemeente functioneren, start echter al in augustus 2013. Dit betekent dat alle afspraken binnen het samenwerkingsverband direct in het nieuwe schooljaar van kracht zijn. Leerlingen zullen zoveel mogelijk geplaatst worden binnen het regulier onderwijs. Er zullen dus meer kinderen met een zorgbehoefte op de scholen geplaatst worden. Dit vraagt veel kennis en expertise van alle medewerkers op de scholen. De belangrijkste spelers bij de uitvoering van de wet passend onderwijs zijn schoolbesturen en gemeenten. Als medewerker van de gemeente vorm ik de schakel tussen de scholen en de gemeente en kan ik de betreffende wethouders informatie geven over zorgvragen en vervolgtrajecten van basisschoolkinderen of over voor- en vroegschoolse educatie.

Veranderingen bij het ingaan van deze wet zijn:

- Scholen worden verplicht (zorg)leerlingen binnen het samenwerkingsverband van basisscholen een plaats te bieden en handelingsgericht te werken.
- Rugzakjes, indicatiestelling via REC en ambulante begeleiding komen te vervallen. Scholen zijn zelf verantwoordelijk voor indicatiestelling en begeleiding van alle leerlingen.
- De zorg voor de jeugd wordt gedecentraliseerd. Gemeenten zijn, samen met de scholen, verantwoordelijk voor de begeleiding en ondersteuning van zorgleerlingen en hun omgeving. Preventie, diagnostiek en indicatiestelling en hulp aan kinderen en ouders is daarmee een taak voor scholen en gemeenten.
- Binnen het OOGO (op overeenstemming gericht overleg) maken gemeenten en scholen binnen het samenwerkingsverband afspraken over hulp en zorg aan kinderen en gezinnen.

Vooruitlopend op deze wet heb ik mijn *werkwijze* dit schooljaar als volgt aangepast:

- Focus op vroegtijdige taal- en spraakscreening
- Logopedische ondersteuning bij complexe problematiek
- Flexibeler inzet op scholen, met als resultaat snellere afronding van uitgebreid onderzoek en zonodig gerichte verwijzing naar externe hulpverleners
- Efficiënte, vroegtijdige hulp bij (vermoeden van) dyslexie, eventueel meer keren per week
- Intensivering van overleg met intern begeleiders voor interpretatie onderzoeksgegevens, het opstellen van handelingsplannen en het volgen van zorgleerlingen
- Actieve rol bij oudergesprekken
- Meedenken over taalbeleid scholen
- Medeverantwoordelijkheid voor verwijzing naar audiologisch centrum of ander vervolgtraject

Deskundigheidsbevordering, het uitvoeren van onderzoek en het opstellen van individuele handelingsplannen en het bieden van effectieve hulp aan zorgleerlingen vragen kennis en tijd van alle medewerkers op de scholen. De inzet van de logopedist van belang bij de volgende taken:

- Risicoscreening dyslexie
- Onderzoek en begeleiding van kinderen met taal- en/of spraakproblemen of lees- en/of spellingsproblemen
- Doorverwijzen van kinderen met afwijkende mondgewoonten of slikproblemen
- Vaststellen van vervolgonderzoek
- Goede doorverwijzing naar externe hulpverleners
- Advisering over taalbeleid

- Informeren en adviseren van ouders en leerkrachten
- Interpretatie testgegevens audiologisch centrum of eerstelijns logopedie
- Opstellen protocollen
- Diagnostiek bij complexe problematiek
- Voor- en vroegschoolse educatie

Activiteiten dit schooljaar

Zoals hierboven beschreven heb ik dit jaar een omslag gemaakt in de werkwijze van de logopedie, in overleg met intern begeleiders en leerkrachten en vooruitlopend op de wet passend onderwijs. Scholen hechten aan multidisciplinaire samenwerking. Handelingsplannen kunnen door samenwerking tussen logopedie en intern begeleiders specifiekere worden opgesteld, zodat wij aan iedere zorgleerling zorg op maat kan kunnen aanbieden. Ook kan zo ingespeeld worden op de behoeftes van de school. Op een van de scholen zal ik de kleuterscreening in het komende schooljaar op een eerder moment afnemen. Door direct de resultaten van de screening te vergelijken met de schooltests die in januari worden afgenomen kunnen taalproblemen vroeger worden opgespoord. Hierdoor kan aan kinderen met taalproblemen in een eerder stadium extra ondersteuning geboden worden.

Door tijd in te ruimen voor gesprekken met ouders kunnen wij hen meer betrekken bij het zorgproces op school. De ouders kunnen de behandeling zonodig thuis ondersteunen.

Dit schooljaar heb ik alle leerlingen aan het begin van groep 2 logopedisch gescreend. Doordat ik de resultaten met de leerkrachten en/of intern begeleiders heb doorgesproken, konden wij direct vaststellen voor welke leerlingen extra onderzoek of begeleiding nodig was. Het is heel belangrijk om juist in een vroeg stadium (dus in de kleuterklassen) al te inventariseren of er sprake is van taal- en/of spraakstoornissen. Door tijdige hulp kunnen problemen in een later stadium worden vermeden of in ernst verminderen. Voor de individuele leerling kan logopedische ondersteuning een kans bieden op een hogere vervolgopleiding. Onderzoek heeft aangetoond dat logopedische behandeling van kinderen op de lange termijn kostenbesparend werkt. Vroegtijdige signalering levert dus veel winst op.

Spraak- en/of taalproblemen hebben negatief effect op de volgende vaardigheden:

- **Lezen en spellen:** voor lezen en schrijven is een goede spraak nodig (klank-letterkoppeling) en een goede woordenschat en zinsontwikkeling (begrijpend lezen)
- **Gedrag:** kinderen met communicatieproblemen kunnen zich terugtrekken of juist agressief gedrag vertonen, doordat zij anderen niet begrijpen en/of zich niet goed kunnen uiten.
- **Leerprestaties zaakvakken:** voor het leren van geschiedenis, biologie en aardrijkskunde heeft een kind een goede woordenschat en voldoende taalbegrip nodig.
- **Spelontwikkeling:** taal- en spelontwikkeling hangen samen, de spelontwikkeling (het spelen) van kinderen met een taalstoornis blijft achter bij leeftijdsgenootjes.

Logopedie in de bovenbouw

In de bovenbouw onderzoek ik kinderen met specifieke problemen, zoals gehoorstoornissen, schizis, heesheid of dyslexie op vastgestelde momenten, in overleg met de interne begeleiding. Hierdoor wordt inzichtelijk of kinderen op een voldoende niveau functioneren of dat extra ondersteuning gewenst is.

Wanneer kinderen de basisschool verlaten schrijf ik een verslag voor de middelbare school, wanneer dat voor de school en/of het kind relevant is. Leerlingen die de school verlaten, maar nog wel logopedische behandeling nodig hebben, worden doorverwezen naar de eerste lijn. Daardoor is er voor kinderen en hun ouders sprake van een doorgaande lijn.

Doelstellingen 2012-2013

- Bijwonen lezingen en cursussen
- Kennisvergroting voor- en vroegschoolse educatie
- Accreditatie kwaliteitskring
- Evaluatie formulier huisarts
- Verdieping kennis over stotteren bij kinderen

Bereikt in schooljaar 2012-2013

Bijwonen lezingen en cursussen

In dit schooljaar is mijn kwaliteitsregistratie verlengd tot 2018. Hiervoor moet aan verschillende eisen zijn voldaan op het gebied van deskundigheidsbevordering en intercollegiaal overleg. Cursussen heb ik, in het kader van de bezuinigingen binnen de gemeente, zelf betaald. Met name de cursus 'Stotteren bij kinderen' was, gezien de duur van de cursus, een flinke uitgave.

Kennisvergroting voor- en vroegschoolse educatie

De cursus TOLK, die ik heb gedaan in maart 2013, geeft goede handvatten voor ouderbegeleiding voor ouders van jonge kinderen. Juist bij jonge kinderen is het belangrijk om ouders inzicht te geven in het verloop van de normale spraak- en taalontwikkeling en om hun handreikingen te geven voor een goed verlopende en ontspannen communicatie met hun kind. Het programma TOLK bestaat uit twee video's en geschreven materiaal. Ouders leren vooral om gebruik te maken van hun eigen talenten. Het programma legt ouders niets op, maar leert hen te kijken naar de manier waarop zij (en andere ouders) met hun kinderen communiceren en wat zij daar, in hun eigen specifieke situatie, aan kunnen toevoegen/verbeteren. Een rijk taalaanbod in het Nederlands en/of in de moedertaal en plezier in de communicatie staat centraal bij deze methode.

Accreditatie kwaliteitskring

De kwaliteitskring voor logopedisten 160, waarvan ik kwaliteitskringbegeleider ben, is vanaf 2012 geaccrediteerd door de NVLF (Nederlandse Vereniging voor Logopedie en Foniatrie). Aan alle voorwaarden voor accreditatie is voldaan. Ik heb samen met een collega jaarplannen en jaarverslagen geschreven en ingediend bij de NVLF. De kwaliteitskring heeft het maximumaantal leden bereikt en werkt inmiddels met een wachtlijst. Alle leden spelen een rol in de voorbereiding van de vergaderingen. De thema's die aan bod komen, hebben betrekking op de logopedische behandeling van kinderen.

Evaluatie formulier voor de huisarts

Huisartsen vragen voor het opstellen van een machtiging steeds vaker om een specifieke verwijzing van de logopedist. In 2012 heb ik hiervoor een formulier ontwikkeld. Ouders kunnen dit afgeven aan de huisarts, waarna zij een machtiging ontvangen. Dit werkt naar tevredenheid.

Verdieping kennis over stotteren bij kinderen

De cursus over stotteren bij kinderen was verrijkend. Twee enthousiaste logopedisten die gespecialiseerd zijn in onderzoek en behandeling van stotterende kinderen, hebben aan de hand van video's en ander materiaal uitleg gegeven over de observatie en de behandeling bij stotteren. De behandeling vraagt behalve logopedische vaardigheden ook veel inzicht in cognitieve en emotionele processen.

Kwantitatieve gegevens

Onderzoek en behandelingen

Stem: 4 kinderen

Taal (taalstoornissen, NT2, dyslexie): 16 kinderen

Spraak (articulatiestoornissen, stotteren en afwijkende mondgewoonten): 40 kinderen

Spraak en taal: 14 kinderen

Kleuterscreening

St. Adalbertusschool: 16 leerlingen

St. Franciscusschool: 15 leerlingen

St. Jozefschool: 23 leerlingen

Halverwege: 14 leerlingen

Margrietschool: 23 leerlingen

Doelstellingen schooljaar 2013-2014

- Hulpvraaggericht werken op de verschillende scholen
- Inventariseren van de mogelijkheid voor het afnemen van een oudervragenlijst bij zorgleerlingen en kinderen met NT2-problematiek
- Aanschaf van de CELF/pre-CELF voor taalonderzoek
- In samenwerking met de interne begeleiding opstellen van protocollen voor onderzoek en begeleiding van zorgleerlingen
- Kennisvergroting van de werkwijze van externe hulpverleners en instellingen
- Beschikbaarheid voor vragen over VVE
- Volgen van cursussen die van belang zijn voor het basisonderwijs en de begeleiding van leerlingen met problemen op het gebied van spraak, taal, lezen en schrijven
- Betrokkenheid bij het taalbeleid op scholen
- Samenwerking wethouder van Onderwijs en Jeugd